

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****MAHMUT ILGIN BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2021/6777
Karar Tarihi : 3/7/2025

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Recai AKYEL
Selahaddin MENTEŞ
Muhterem İNCE
Yılmaz AKÇİL
Raportör : Kemal ÖZEREN
Başvurucu : Mahmut ILGIN
Vekili : Av. Atalay AKSAY

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yöneticilik görevinden alınma nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu hakkında Saruhanlı ilçesinde bulunan bir liseye okul müdürü olarak atanmasının akabinde atandığı okulun taşınma sırasındaki ve sonrasındaki fotoğraflarını çekerek sosyal medya hesabından paylaştığı ve yerel bir gazetede haber yapılmasına sebep olduğu iddiasından hareketle disiplin soruşturması başlatılmıştır. Soruşturma sonucunda başvurunun hizmet içinde devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunduğu sonucuna varılmış fakat disiplin cezası verme yetkisi zamanasına uğradığından disiplin yönünden herhangi bir işlem tesis edilmemiştir.

3. Ayrıca anılan soruşturmada başvurunun Bank Asya hesabının bulunduğu, 30/1/2014 tarihinde bir başka bankadan 43.000 TL ihtiyaç kredisi çekerek 15.575 TL tutarındaki meblağı Bank Asya hesabına aktardığı, Fetullahçı Terör Örgütü/ Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) ile iltisakı olan bir derneğe üyeliğinin olduğu, FETÖ/PDY'ye ait öğrenci yurdunun açılışına katıldığı, 2008 yılında FETÖ/PDY tarafından yapılan etkinlikte sunuculuk görevi yaptığı ve sohbetlere katıldığı hususlarının tespit edildiği belirtilmiştir.

4. 19/4/2019 tarihli soruşturma raporunun sonucunda bahse konu sebeplerden hareketle kamu yararı ve hizmet gereği gerekçesiyle başvurunun yöneticilik görevinden alınarak öğretmen olarak atanmasının uygun olduğu ifade edilmiştir. Bunun yanında başvuru hakkında anılan iddialardan hareketle Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından başlatılan soruşturmanın devam ettiği belirtilmiştir. Neticede başvuru, Manisa Valiliğinin (İdare) 14/6/2019 tarihli işlemiyle mevcut yöneticilik görevinden alınarak Manisa'nın Akhisar ilçesinde bulunan bir liseye öğretmen olarak atanmıştır.

5. Öte yandan Başsavcılık tarafından N.A.nın verdiği ihbar dilekçesinde yer alan, başvurunun FETÖ/PDY'ye ait yurt açılışlarında ve programlarda sunuculuk yaptığı, sohbetlere katıldığı, çocuğunu FETÖ/PDY'ye ait dersaneye gönderdiği, örgüte burs ve himmet adı altında para aktardığı ve örgüt içinde aktif rol aldığı şeklindeki iddialardan hareketle silahlı terör örgütüne üye olma suçundan başvuru hakkında soruşturma yürütülmüştür. Anılan soruşturmada Saruhanlı İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün (Emniyet Müdürlüğü) 20/2/2018 tarihli tutanağına göre ihbar eden N.A. hakkında yolsuzluk nedeniyle soruşturma açıldığı, bunun üzerine N.A.nın ilgili kişilere soruşturma açtırma amacında olduğunun tespit edildiği belirtilmiştir.

6. Yine Emniyet Müdürlüğü'nün yaptığı araştırma sonucunda başvurunun FETÖ/PDY ile herhangi bir bağlantısının tespit edilemediği, şube müdürü olarak görev yaptığı dönemde dershanelerin kapatılması ile ilgili raporun hazırlanmasında rol aldığı, ayrıca N.A. ile başvuru arasında husumet bulunduğu vurgulanmıştır. Netice itibarıyla Başsavcılık; Emniyet Müdürlüğü'nün bu tespitlerinin yanında başvurunun ByLock kaydının bulunmadığına, 2009 yılından açılmış olan Bank Asya hesabında şüpheli bir bankacılık faaliyetinin, kapatılan dernek ve benzeri kuruluşlarda çalışma kaydının olmadığına, tanık veya şüpheli ifadelerinde adının geçmediğine yönelik tespitlere de yer vererek başvuru hakkında 19/3/2019 tarihinde kovuşturmayla yer olmadığına karar vermiştir.

7. Başvuru, bu atama işleminin iptali talebiyle dava açmıştır. Dava dilekçesinde başvuru; müdür olarak atandığı okulda bazı tahribatların olduğunu, yardım gelmesi amacıyla sosyal medya üzerinden birtakım fotoğraflar paylaştığını, bu paylaşımın neticesinde okula gerek maddi gerek iş gücü anlamında birçok yardım yapıldığını belirtmiştir. Bank Asya ile ilgili olarak ise 60.000 TL tutarındaki ev kredisinin taksitlerini 2013 yılının Aralık ayına kadar ödemeye devam ettiğini, bu tarihten sonra da anılan Bankayla ilişkisini tamamen kesmek için başka bir bankadan kredi çekip Bank Asyaya olan 15.000 TL tutarındaki borcunu ödeyip bu Bankayla ilişkisini kestiğini dile getirmiştir. Herhangi bir dernekle ilişkisinin bulunmadığını vurgulayan başvuru; haksız yere yöneticilik görevinden alındığını, N.A.nın asılsız suçlamalarından kaynaklanan bu olay sonucunda sürgün edildiğini ifade etmiştir.

8. Manisa 1. İdare Mahkemesi 20/2/2020 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararda diğer mevzuat hükümleri ile birlikte 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 76. maddesinde yer alan "*Kurumlar, görev ve unvan eşitliği gözetmeden kazanılmış hak aylık dereceleriyle memurları bulundukları kadro derecelerine eşit veya 68 inci maddedeki esaslar çerçevesinde daha üst, kurum içinde aynı veya başka yerlerdeki diğer kadrolara naklen atayabilirler.*" hükmüne ve 21/6/2018 tarihli ve 30455 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği'nin (Yönetmelik) 35. maddesinde yer alan "*Eğitim kurumu yöneticilerinden haklarında yapılan adli ve idari soruşturma sonucu hazırlanan raporların yetkili amir ve kurullarca değerlendirilmesi sonucuna göre yöneticilik görevinden alınma teklifi getirilen eğitim kurumu yöneticileri, durumlarına uygun ihtiyaç bulunan eğitim kurumlarına öğretmen olarak atanır.*" düzenlemesine yer verilmiştir. Netice itibarıyla hizmetin etkin ve verimli sürdürülmesi amacıyla başvurunun yöneticilik görevinden alınarak aynı il sınırları içinde hizmetine ihtiyaç duyulan başka bir okula öğretmen olarak atandığı ve İdarenin takdir yetkisi kapsamında, işlemin soruşturma konusu ve görevin niteliği dikkate alınarak tesis edildiği sonucuna ulaşılmış ve dava konusu atama işleminde hizmet gerekleri ile kamu yararı yönünden hukuka aykırılık görülmediği belirtilmiştir.

9. Bununla birlikte İdare Mahkemesi, başvuru hakkında FETÖ/PDY üyeliği suçundan yürütülen soruşturmada kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar verildiğini ancak dava konusu edilen atama işleminin disiplin ve ceza hukukundaki sonuçlardan bağımsız olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca kararda, başvurunun dava tarihinden sonra başka bir atama işlemiyle tekrar Saruhanlı ilçesine öğretmen olarak atandığı vurgulanmıştır.

10. Başvurucu, bu karara karşı istinaf başvurusunda bulunmuştur. İstinaf dilekçesinde başvuru; dava dilekçesindeki hususları tekrar etmekle beraber hakkında herhangi bir delil bulunmadan soruşturma yürütüldüğünü, nitekim soruşturma sonucunda kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar verildiğini, buna rağmen yöneticilik görevinden alındığını vurgulamıştır.

11. İzmir Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi 31/12/2020 tarihinde İdare Mahkemesi kararının kaldırılmasını gerektiren bir neden bulunmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir.

12. Başvurucu, nihai hükmü 18/1/2021 tarihinde öğrendikten sonra 11/2/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

13. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

14. Başvurucu; müdür olarak atandığı okula maddi kaynak bulmak amacıyla sosyal medyada paylaşımda bulunduğunu, nitekim bu paylaşım vesilesiyle okula birçok yardım geldiğini, FETÖ/PDY ile ilgili iddialar konusunda ise Başsavcılık tarafından kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar verildiğini belirtmiştir. Bahse konu disiplin soruşturması nedeniyle yöneticilik görevinden alındığını vurgulayan başvuru, soruşturma içeriği nedeniyle toplum nezdinde suçlu olduğu kanısının oluştuğunu ve dışlandığını dile getirmiştir. Ayrıca başvuru, usulüne uygun soruşturma yürütülmeden, savunma hakkı tanınmadan müdürlük görevinden alındığını, yargısal makamların kararlarının suçlu olduğu izlenimi yarattığını ifade etmiştir. Bununla birlikte 1/2/2018 tarihli ve 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 10. maddesinde yer alan hükmün Anayasa Mahkemesince iptal edildiğini vurgulayan başvuru, bu hükmün kendisine uygulanmasının hukuka ve kanuna aykırı olduğunu dile getirmiştir. Sonuç olarak başvuru; adil yargılanma hakkının, masumiyet karinesinin ve özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

15. Adalet Bakanlığı görüşünde; somut olayın ve yargılamanın bir özeti yapıldıktan sonra mevcut başvuru incelenirken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü şartlarının da dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, bu görüşe karşı önceki beyanlarını yinelemiştir.

16. Mesleki hayata yönelik olarak somut olaya benzer tedbirlerin ya da müdahalelerin hangi durumlarda özel hayata saygı hakkı bağlamında uygulanabilir olduğu hususunda belirlenen ölçütler *Tamer Mahmutoğlu* ([GK] B. No: 2017/38953, 23/7/2020, §§ 84-96) kararında açıklanmıştır. Somut olayda, hakkında yürütülen soruşturma sonucunda belirtilen hususlardan hareketle başvurunun yöneticilik görevinden alınması ve öğretmen

olarak atanması şeklindeki mesleki hayatına yönelik tedbirin özel hayata ilişkin herhangi bir nedene dayanmadığı, bununla birlikte başvurunun mesleki hayatına yönelik müdahalenin *özel hayatını* ciddi şekilde etkilediği ve bu etkinin belirli bir ağırlık düzeyine ulaştığı anlaşılmıştır. Nitekim anılan müdahalede başvurunun FETÖ/PDY ile iltisakı ve irtibatı olduğuna yönelik kimi iddialardan hareket edildiği, başvurunun da soruşturma içeriği nedeniyle toplum nezdinde dışlandığına yönelik iddialarda bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda müdahalenin başvurunun meslek hayatında üçüncü kişilerle ilişki kurabilme ve geliştirebilme imkânının önemli ölçüde zayıflamasına, sosyal ve mesleki itibarını koruyabilmesi açısından ciddi sonuçlara yol açacağı değerlendirilmiştir. Bu durumda başvurunun sonuca dayalı yaklaşım çerçevesinde, *özel hayata saygı hakkı* kapsamında incelenebilir nitelikte olduğu kanaatine varılmıştır.

17. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvuruda özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

18. Öncelikle başvurunun iddiasının aksine somut başvuruya konu uyumsuzluğun Anayasa Mahkemesinin 24/12/2019 tarihli ve E.2018/159, K.2019/93 sayılı kararıyla iptal edilen 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinde yer alan hükümle bir ilgisinin bulunmadığını vurgulamak gerekmektedir. Anılan maddede yer alan müdür yardımcısı veya daha üstü ile bunlara eş değer yöneticilik görevinde bulunmaktayken kamu görevinden çıkarılanların Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu tarafından başvurularının kabulüne ve kamu görevine iade edilmeleri hâlinde atamalarında, söz konusu yöneticilik görevlerinden önce bulundukları kadro ve pozisyon ünvanlarının dikkate alınacağına ilişkin hüküm iptal edilmiştir. Başvurucu hakkında tesis edilen işlemin dayanağı ise iptal edilen bu hükme dayanmamaktadır. Keza başvurunun kamu görevinden çıkarılması ve sonrasında göreve iade edilmesi gibi bir durumun da bulunmadığı anlaşılmaktadır.

19. Somut olayda başvurunun müdürlük görevinden alınarak öğretmen olarak atanması şeklinde ortaya çıkan özel hayata saygı hakkına yönelik müdahalenin 657 sayılı Kanun'un 76. maddesi ile bu Kanun kapsamında çıkarılan Yönetmelik'in 35. maddesindeki düzenlemeye dayandığı anlaşılmaktadır (bkz. § 8). Dolayısıyla müdahalenin kanuni dayanağı bulunmaktadır. Diğer taraftan müdahalenin Anayasa'nın 129. maddesinin birinci fıkrası kapsamında kamu hizmetinin etkin bir şekilde yürütülmesi ve mesleki disiplinin sağlanması meşru amacına dayandığı anlaşılmaktadır (*Namet Sevinç* [1. B.], B. No: 2015/9155, 10/1/2019, §§ 41-43). Öte yandan söz konusu müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve ölçülü olup olmadığına ayrıca incelenmesi gerekmektedir.

20. Başvuruya konu uyumsuzluğun başvuru hakkında yürütülen disiplin soruşturmasında ortaya çıkan iki temel konudan kaynaklandığı belirtilmelidir. Bunlardan biri başvuru hakkındaki FETÖ/PDY ile irtibatı ve iltisakı olduğuna yönelik iddialara, diğeri ise müdür olarak atandığı okuldaki tahribata yönelik fotoğrafları sosyal medya hesabından paylaştığına ve yerel bir gazetede haber yapılmasına sebep olduğuna ilişkin iddiaya dayanmaktadır.

21. Başvurunun FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibatı olduğuna yönelik iddialar bağlamında Başsavcılık tarafından yapılan araştırma sonucunda verilen kovuşturma yapılmasına yer olmadığına ilişkin kararda başvuru lehine bazı tespitler ortaya konulmuştur (bkz. §§ 5, 6). Bu durumun aksine İdarenin herhangi bir tespit ve tasarrufunun, görevden uzaklaştırma ya da disiplin cezası şeklinde bir işleminin bulunmadığı

anlaşılmaktadır. Bununla birlikte anılan disiplin soruşturmasında başvurunun atandığı okulun taşınma sırasındaki ve sonrasındaki fotoğraflarını çekerek sosyal medya hesabından paylaştığı ve yerel bir gazetede haber yapılmasına sebep olduğu şeklindeki fiili ise sabit görülmüştür. Neticede başvurunun hizmet içinde devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunduğu sonucuna varılmış olmakla birlikte disiplin cezası verme yetkisi zamanaşımına uğradığından disiplin yönünden herhangi bir işlem tesis edilmemiştir.

22. Anayasa Mahkemesi kararlarına göre personel rejimi gibi sıkı kural ve şartlara tabi bir alanda, kamu görevini yürütmekle görevli kişilerin hak ve özgürlüklerine herhangi bir vatandaşın uygulanamayacak sınırlamalar getirilmesi demokratik bir toplumda gerekli olabilir. Bu kapsamda kamu makamlarının faaliyetin niteliği ve sınırlamanın amacına göre değişen geniş bir takdir yetkisinin bulunması doğaldır. Ancak müdahalenin haklı olduğunun kabul edilebilmesi için kamu makamlarınca müdahalenin gerekliliği konusunda ilgili ve yeterli gerekçelerin ortaya konulması gerekir. Buna göre özel hayata saygı hakkına yapılan bir müdahale, zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa ya da zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamakla birlikte orantılı değilse demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir müdahale olarak değerlendirilemez (*Ata Türkeri* [1. B.], B. No: 2013/6057, 16/12/2015, §§ 44- 47; *A.K.* [2. B.], B. No: 2015/10298, 7/3/2019, §§ 50, 51; *Netem Sevinç*, §§ 47, 48).

23. Somut başvuruda başvurunun okul müdürlüğünden alınarak öğretmen olarak atanmasına ilişkin işlemin dayanaklarından biri olan FETÖ/PDY ile iltisak ve irtibatına yönelik iddiaların sahibi olan N.A. ile husumetinin bulunduğu konusunda Başsavcılığın birtakım tespitleri mevcuttur. Başsavcılığın kovuşturma yapılmasına yer olmadığına ilişkin kararındaki tespitlerin yanında başvurunun Bank Asya hesabıyla ilgili olarak ortaya koyduğu savunmanın da idari ve yargısal makamlar tarafından herhangi bir değerlendirmeye tabi tutulmadığı görülmektedir.

24. Diğer taraftan başvurunun zamanaşımı söz konusu olduğu için disiplin cezası verilmeyen fiilinin ise atama işleminin tek başına sebebi olmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu hususun tek başına olması ihtimalinde başvuru hakkında uyuşmazlığa konu işlemin tesis edilip edilmeyeceği bilinmemektedir. Belirtildiği üzere idarenin konu ile ilgili sahip olduğu geniş takdir yetkisinin kullanılması sürecinde müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamış olması için ilk önce bu husustaki ilgili ve yeterli gerekçenin ortaya konulması gerekmektedir. İdarenin atama işlemindeki bu zarureti ilgili ve yeterli gerekçe ile ortaya koyamamış olmasının yanında İdare Mahkemesi kararında da başvurunun yöneticilik görevinden alınarak öğretmen olarak atanmasına ilişkin işlemin dayanağı olan hususlarda herhangi bir değerlendirme yapılmadığı anlaşılmaktadır.

25. Sonuç olarak idari ve yargısal makamlar tarafından somut olayın koşulları ve başvurunun iddiaları dikkate alınarak başvurunun durumuna özgü bir değerlendirme yapılmak suretiyle yöneticilik görevinden alınarak öğretmen olarak atanması bağlamındaki hukuki ve fiili zorunluluğa ilişkin bir gerekçe ortaya konulmamıştır. Bu bağlamda idari ve yargısal makamların kararlarında, özel hayata saygı hakkına yönelik müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğunu ortaya koyan ilgili ve yeterli gerekçelerin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

26. Açıklanan gerekçelerle başvurunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

27. Başvurucu, ihlalin tespitine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

28. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri (2)* [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

29. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin özel hayata saygı hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Manisa 1. İdare Mahkemesine (E.2019/723, K.2020/164) GÖNDERİLMESİNE,

D. 487,60 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 30.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için İzmir Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesine (E.2020/504, K.2020/933) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 3/7/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.